

Oslo International House

Rapport fra forprosjekt

Utarbeidet av prosjektleder Toralv Moe,
Byrådsavdeling for næring og eierskap,
Oslo kommune

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Bakgrunn, formål og organisering av forprosjektet	4
1.1 Kartleggingens formål, innhold og omfang	4
1.2 Organisering av forprosjektet	5
2. Vertskap	5
2.1 Vertskapstjenester i Oslo	6
2.2 Ordne papirer	6
2.3 Finne seg til rette og bli ivaretatt	7
2.4 Lære norsk	8
2.5 Få utdanning og annen kompetanse godkjent og vurdert	9
2.6 Vite om og finne fram til offentlige tjenester	9
3. Integrering og velkomstkultur	10
3.1 Digital informasjon	10
3.2 Møte mennesker og lære kulturen	11
3.3 Få en jobb	12
3.4 Mangfoldskunnskap	14
4. Samarbeid og behov for forbedringer	15
4.1 Samarbeid	16
4.2 Potensialet for forbedringer	17
5. Internasjonalt hus i Oslo	20
5.1 Interesse og vilje	21
5.2 Finansiering og drift	21
5.3 Konklusjon og videre framdrift	21

Oslo, 18. februar 2016

SAMMENDRAG

Samtlige læresteder, bedrifter, ideelle organisasjoner og offentlige myndigheter som har gitt innspill til rapporten, stiller seg positiv til etableringen av et internasjonalt hus i Oslo. Oslo trenger et internasjonalt hus for å ivareta sin rolle som vertskapsby for innvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske og arbeide, og for å være en seriøs deltaker i den globale konkurransen om talent.

Tjenester og tiltak knyttet til Oslo som vertskap for kunnskapsinnvandring fremstår som fragmentert og lite samordnet. Oslo ved inngangen av 2016 utøver ikke godt vertskap. Innvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske eller arbeide, møter ingen «one-stop-shop». Det er behov for kvalitativt bedre tjenester på alle tjenester ved ankomst, tjenester knyttet til karriere, og tjenester knyttet til informasjon og velkomstkultur. Og det er ikke minst behov for styrket samarbeid og bedre samordning mellom tjenester og tiltak.

Kartleggingen viser særlig fire områder hvor potensialet for forbedring er stort:

- Sømløst samarbeid mellom aktører om ankomst, informasjon og veiledning
- Møtesteder for sosiale nettverk og tilhørighet
- Felles digital informasjonsportal og styrket informasjon om offentlige tjenester
- Promotering av Oslo som vertskapsby

Det anbefales derfor at Kunnskap Oslo følger opp konklusjoner og anbefalinger i denne rapporten i et hovedprosjekt. Hovedprosjektet skal ledes og driftes av Oslo kommune, og ha som oppgave å planlegge etableringen av Oslo International House i 2017 i egnede lokaler sentralt i Oslo nær det statlige Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere.

Tjenester ved ankomst omfatter ordning av papirer hos immigrasjonsmyndighetene, «soft landing» som student eller forsker på et lærested eller ansatt rekruttert fra utlandet, tilbud om norskopplæring, godkjenning av kompetanse, og informasjon om offentlige tjenester. Samarbeid om ankomst involverer hovedsakelig Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere (SUA), lærestedenes avdelinger for student- og forskermobilitet, HR-avdelinger i globale selskaper, og kommersielle aktører som leverer relokaliseringstjenester.

Tjenester og tiltak knyttet til karriere, informasjon og promotering av velkomstkultur omfatter tiltak som sosiale møteplasser og introduksjon til norsk kultur; karriereveiledning og tiltak som åpner muligheter for jobb, samt inkluderingstiltak og mangfoldskunnskap. Samarbeid om arbeid og karriere involverer læresteder og NAV og kommune, og et stort tilfang av ideelle tiltak og organisasjoner. Samarbeid om informasjon og promotering av velkomstkultur foregår hovedsakelig i nettverk og arenaer for kunnskapsdeling.

Målgruppene for et internasjonalt hus i Oslo er primært innvandrere som har kommet til Oslo for å studere, forske eller arbeide. Dette omfatter innvandrere med høy utdanning, men sistnevnte kategori vil også kunne omfatte innvandrere med ulike typer fagkompetanse næringslivet etterspør. SUAs målgruppe er primært innvandrere med arbeidskontrakt og lovlig opphold i Norge. Som møtested og kommunens OXLO-senter, vil huset også ha funksjoner overfor minoritetsbefolkningen generelt og bysamfunnet som helhet. Flyktninger vil kunne bruke tjenestene i huset, når de opptrer som studenter på byens universitet og høyskoler, eller som kunnskapsarbeidere som søker jobb.

1. Bakgrunn, formål og organisering av forprosjektet

Oslo må være attraktiv i en global konkurranse med andre storbyregioner for å kunne tiltrekke seg dyktige studenter, forskere og kunnskapsarbeidere fra utlandet. Kunnskapsinstitusjoner, næringsliv og offentlig forvaltning i Oslo er avhengig av kompetanse fra utlandet for å dekke behov og bygge internasjonal konkurransekraft. Oslo har et stort potensial for å forbedre sin rolle som vertskap for innvandrere som kommer til byen for å studere, forske eller arbeide. Vertskap er kunsten å få mennesker til å føle seg velkomne. Bedre vertskapstjenester vil gjøre byen mer attraktiv.

Kunnskap Oslo er en samarbeidsallianse mellom Oslo kommune og byens kunnskapsinstitusjoner og -miljøer. Forprosjektet om internasjonal hus i Oslo er et tiltak i Kunnskap Oslos årsplan 2015.

1.1 Kartleggingens formål, innhold og omfang

Mandatet for forprosjektet har vært å utrede mulighetene for etablering av et internasjonalt hus i Oslo. Formålet med et internasjonalt hus er å være en «one-stop-shop», et service-senter som gir informasjon og tjenester til studenter, forskere og kunnskapsarbeidere som ønsker å flytte til og etablere seg i Oslo. Formålet er også å gjøre det lettere for læresteder og bedrifter å være et godt vertskap for nye studenter og medarbeidere. Tjenestene vil være i offentlig, privat eller frivillig regi.

Forprosjektet skal kartlegge og beskrive behovet for og innholdet i vertskapstjenester rettet mot kompetanseinnvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske og arbeide, og mulig organisering og finansiering av slike tjenester i et framtidig internasjonalt hus i Oslo.

Dette har blitt undersøkt:

- Hvilke vertskapstjenester er i dag rettet mot nyankomne innvandrere i Oslo, hvem leverer dem og til hvilke målgrupper?
- Hvem samarbeider i dag om å levere vertskapstjenester, og hvordan kan disse inngå i et mer strukturert samarbeid for å nå flere med bedre tjenester?
- På hvilke områder er det behov for nye tjenester, eller en styrking av tilbudet, og på hvilke områder er det behov for et styrket samarbeid i et mer strukturert partnerskap?
- Hvilken interesse og vilje har aktørene til å samlokalisere eksisterende eller nye vertskapstjenester i et felles internasjonalt hus?

Forprosjektet har gjort bruk av danske og svenske erfaringer i den overordnede analysen av sterke og svake sider ved vertskapstilbudet i Oslo. Analysen er basert på standarder og anbefalinger i rapporter utarbeidet av Oslo Chamber of Commerce i samarbeid med Abelia og Norges forskningsråd, og av Swedish Institute i samarbeid med konsulentseksapet Tendensor. Det er også gjort bruk av referansestudien utarbeidet for den internasjonale profileringsstrategien for Osloregionen.

International House Copenhagen har vært en inspirasjon til å utrede mulighetene for et internasjonalt hus i Oslo. Huset i København var igjen direkte inspirert av Oslos Servicesenter for utenlands arbeidstakere (SUA). Global Expat Centre Stockholm er et eksempel på sosialt entreprenørskap i leveringen av vertskapstjenester.

I 2015 registrerte Servicesenteret for utenlandsk arbeidskraft (SUA) i Oslo vel 25 000 besøk. Forprosjektet har ikke kartlagt forskning om innvandring, kompetansegap og sysselsetting. Det vises her til NHOs kompetansebarometer for 2015, som viser at 3 av 5 norske bedrifter har et udekket kompetansebehov, og at 1 av 4 vil ansette fra utlandet for å dekke dette behovet. Innen forskning og høyere utdanning, og i kunnskapsøkonomien er behovet større.

Oslo skårer 5 av 10 på indeksene for åpenhet velkomst overfor utlendinger i referansestudien utarbeidet i forbindelse med den Internasjonale profileringsstrategien for Osloregionen.

1.3 Organisering av forprosjektet

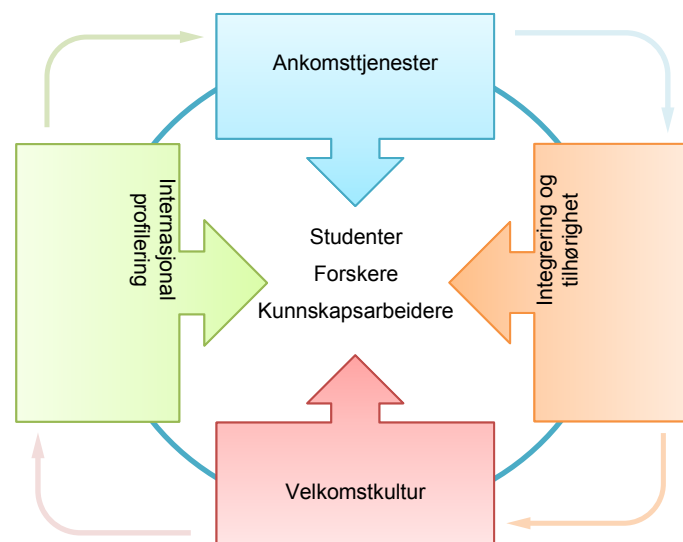
Forprosjektet har vært organisert som et utredningsprosjekt i regi av Kunnskap Oslo. Prosjektleder har vært Toralv Moe, spesialrådgiver i byrådsavdeling for næring og eierskap i Oslo kommune. Arbeidsgruppe for vertskap i Kunnskap Oslo har fungert som prosjektgruppe. Forprosjektet har blitt gjennomført i perioden september 2015 – januar 2016. Prosjektleder rapporterer til styret i Kunnskap Oslo.

Kartleggingen er i hovedsak basert på samtaler og innspill fra et utvalg av læresteder, bedrifter, organisasjoner og offentlige virksomheter som tilbyr vertskapstjenester. Kartleggingen dekker ikke det totale tilbudet, men gir en god indikasjon på tilbudet, samarbeidsrelasjoner og behov.

Forprosjektet holdt en workshop 3. februar 2016 for alle som har bidratt til rapporten, og deltok på et innspillmøte i Nærings- og fiskeridepartementet 1. februar om høykompetent arbeidskraft.

2. Vertskap

Godt vertskap omfatter begrep som informasjon og tjenester ved ankomst, inkludering og integrering, gjestfrihet og sosial tilhørighet. I sum utgjør godt vertskap en åpen og imøtekommende velkomstkultur overfor nye mennesker.

Ankomsttjenester, integreringstiltak og en åpen og tolerant velkomstkultur inngår som elementer i en overordnet strategi for å tiltrekke seg studenter, forskere og kunnskapsarbeidere fra utlandet; ta i mot og ivareta behovene deres ved ankomst; beholde, inkludere og integrere internasjonale talenter i det sosiale liv på læresteder og bedrifter, og i byliv for øvrig. Tilhørighet er et konkret resultat av godt vertskap og en profesjonell og inkluderende velkomstkultur. Innvandrere som lykkes er de beste ambassadører for internasjonal profilering av Oslos attraktivitet.

Ankomsttjenester omfatter tjenester rettet mot mottak og ankomst av studenter, forskere og kunnskapsarbeidere som kommer til Oslo. Tjenestene er offentlige, ideelle eller kommersielle. I første rekke omfatter det formell behandling av alle typer tillatelser og registrering hos offentlige innvandringsmyndigheter, og tjenester knyttet til student- og forskermobilitet og rekruttering av utenlandske arbeidstakere. I andre rekke omfatter det norskopplæring og ordninger for godkjenning og vurdering av utenlandsk utdanning og kompetanse. I tredje rekke kommer informasjon om og tilgang til offentlige tjenester.

Arbeid er den viktigste arena for integrering og sosiale nettverk. Tjenester som introduserer nyankomne innvandrere på læresteder og i bedrifter, og informerer om muligheter for arbeid, møtesteder, sosiale nettverk og sosiale koder, fremmer integrering og tilhørighet.

I sum bidrar vertskapstjenester og integreringstiltak til en velkomstkultur, hvor nyankomne innvandrere føler seg velkomne, ivaretatt og hjemme. I en velkomstkultur inngår også mangfoldskompetanse – for læresteder og bedrifter – og på bynivå – interkulturell forståelse og antidiskrimineringsarbeid. Tilhørighet motiver innvandrere til å lære norsk, omdanne kompetanse til ressurser nyttige i norsk næringsliv, og til å gjøre en innsats for miljøet på arbeidsplassen og i lokalsamfunnet.

2.1 Vertskapstjenester i Oslo

Tjenester og tiltak knyttet til Oslo som vertskap for kunnskapsinnvandring kan grupperes i tre bokser – tjenester ved ankomst, tjenester knyttet til karriere, og tjenester knyttet til informasjon og promotering av velkomstkultur.

Tjenester ved ankomst omfatter ordning av papirer hos immigrasjonsmyndighetene, «soft landing» som student eller forsker på et lærested eller ansatt rekruttert fra utlandet, tilbud om norskopplæring, godkjenning av kompetanse, og informasjon om offentlige tjenester. Tjenestene blir levert av statlige og kommunale virksomheter, læresteder og bedrifter, og av kommersielle relocation selskaper. Målgruppen er innvandrere som har kommet til Oslo for å studere, forske eller arbeide. Dette er hovedsakelig innvandrere med høy utdanning, men også innvandrere med ulike typer fagkompetanse næringslivet etterspør.

2.2 Ordne papirer

Innvandrere fra EU/EØS-området som kommer til Norge for å studere, forske eller arbeide har en registreringsplikt hos politiet dersom de skal oppholde seg her mer enn tre måneder. Borgere utenfor EU/EØS må levere søknad om oppholdstillatelse. Læresteder og bedrifter trenger bistand til å ordne tillatelser for studenter og ansatte, norsk personnummer, skattekort, medlemskap i folketrygden etc. Slike tillatelser er igjen nødvendig for å åpne bankkonto og få utbetalt lønn og stipender/studielån, få tilgang til helse- og andre offentlige tjenester, skole og barnehageplass, og private tjenester som telefon og internett.

Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA) samordner tjenestene til Politiet, Skatteetaten Utlendingsdirektoratet og Arbeidstilsynet. Kontoret i Oslo er lokalisert i Skatteetatens lokaler i Schweigaards gate 17 (Skatt øst). Senteret yter tjenester til innvandrere fra Europa (EU/EØS) som skal arbeide i Norge, og familiemedlemmene deres, personer fra tredje land som skal søke oppholdstillatelse for å arbeide i Norge, og familiemedlemmene deres, samt arbeidsgivere og læresteder til disse målgruppene. Tjenestene krever vanligvis fysisk oppmøte på Servicekontoret.

Servicesenteret gjør avtaler med de enkelte læresteder om tjenester til internasjonale studenter. Studenter må registrere seg som student hos politiet. Studenter fra Europa (EU/EØS) ordner registreringen gjennom lærestedet. Studenter fra tredje land utenfor EU / Europa må søke om oppholdstillatelse som student (studenttillatelse), ofte ved at Politiet besøker det enkelte lærested ved semesterstart. Studenttillatelse gir samtidig tillatelse til deltidsarbeid. Ferdigutdannede studenter kan søke om forlenget oppholdstillatelse for en begrenset periode mens de søker om jobb.

Politiet utsteder registreringsbevis til EU/EØS-borgere, utsteder oppholdskort og behandler søknader om oppholdstillatelse for innvandrere utenfra Europa / EU. Skatt øst behandler søknader om skattekort og tar imot meldinger om flytting til Norge. Arbeidstilsynet kan gi informasjon om plikter og rettigheter i arbeidsforholdet og ta imot tips om brudd på arbeidsmiljøloven.

2.3 Finne seg til rette og bli ivaretatt

Læresteder har behov for å ta i mot studenter og forskere rekruttert fra utlandet på en inkluderende og profesjonell måte. Bedrifter som rekrutter innvandrere med høy kompetanse har på tilsvarende måte behov for tjenester som gjør at nyansatte fra utlandet finner seg til rette og bli ivaretatt.

Student- og forskermobilitet

Ved Universitetet i Oslo (UiO) er mottak av internasjonale forskere lagt til det enkelte institutt, senter eller klinikk der forskeren skal arbeide. Avdeling for fagstøtte sentralt på UiO bistår enhetene med spesialkompetanse på forskermobilitet, drifter og utvikler nettsider rettet mot enhetene og den enkelte forsker, samt koordinerer norskurs og norsk kulturkurs. Under avdelingen ligger også UiOs Forskerboligkontor.

Ved Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) følges forskerne opp gjennom ankomsttjenestene til Avdeling for HR, og informasjon gjennom orienteringsmøter, fadder-relasjoner og kurs. HiOA og Handelshøyskolen BI (BI) samarbeider med INN (International Network of Norway tilknyttet Oslo Chamber og Commerce) for å dekke behov ved mottak av forskere og internasjonale stipendiater. Ved andre læresteder følges vanligvis den enkelte forsker opp individuelt.

EURAXESS Norge gir gratis og personlig assistanse til forskere og deres familier som flytter til et annet land for å arbeide. Tjenesten driftes av Norges Forskningsråd gjennom internettportalen euraxess.no, og gjennom kontaktpunkter – vanligvis enheter for internasjonalisering eller HR-enheter ved universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter i Oslo.

Ved UiO bistår Avdeling for fagstøtte internasjonale studenter med informasjon og veiledning før og underveis i studiene. Avdelingen har ansvar for kontakt med eksterne aktører som UDI, Oslo Politidistrikt og Skatteetaten blant annet for å søke om visum/ oppholdstillatelse før ankomst. Det arrangeres velkomstsereemoni, fadder- og orienteringsuke for nyankomne studenter hvert semester.

Internasjonale studenter ved HiOA bistås av Avdeling for studier, utdanningskvalitet og internasjonalisering. Tjenestene omfatter bl.a. en egen ankomsts-service, et orienteringsmøte om registreringer og tillatelser, adgang til offentlige tjenester, studentbolig etc, som påmelding til høgskolens buddy-uke – en hvor norske studenter er fadder for nyankomne utenlandske studenter.

Ved BI følges internasjonale studenter opp av lærestedets Internasjonale kontor, og ved administrasjon i Bachelor og Master of Sciences avdelingene. I tillegg til informasjonsmøter og skriftlig dokumentasjon på nett og i brosjyrer, som tilbys kurs og sommerskole om norske forhold og om hvordan å finne seg til rette ved BI og i Oslo. BIs sommerskole gir internasjonale studenter mulighet til å delta på kurset Intercultural Management: A Scandinavian Perspective.

Rekruttering av globale talenter

Mange bedrifter som rekrutterer globalt har HR-avdelinger med egne tiltak og programmer for ansatte med internasjonal bakgrunn. I slike selskaper er det en mangfoldig bedriftskultur der det normale er å snakke med kollegaer som har andre referanserammer enn de selv. Tiltakene bidrar til at internasjonale talenter trives, raskt kommer inn i arbeidet og bedriften, og får tilhørighet til Oslo.

I selskaper som Opera Software får nyansatte en faglig mentor som hjelper dem å komme inn i arbeidet, og en sosial mentor med ansvar for at nyansatte finner seg til rette og bli ivaretatt, alle på en smidig måte, tilpasset den enkelte. Mangfoldet i staben reflekteres i mattilbudet i kantinen, og selskapet støtter opp om fora, nettverk og sosiale arenaer hvor ansatte med en internasjonal bakgrunn møter hverandre og norske kollegaer. Selskaper som Huawei, DNV GL, SiliconLabs og forskningsstiftelsen SINTEF har også egne programmer for å skape et inkluderende arbeidsmiljø.

SINTEF har internships for studenter i samarbeid med utenlandske universiteter, fadderordninger for alle ansatte og programmet –«Welcome to SINTEF» i regi av SINTEF-skolen. Rekrutteringsbyrået Manpower bistår med det praktiske forhold rund relokalisering for nyansatte rekruttert fra utlandet til jobber i bedrifter i Oslo.

Flere læresteder og selskaper som rekrutterer globalt benytter seg av ankomst- og relokaliseringstjenester fra INN, ExpatRelocation eller andre tilbydere, for å avlaste egne HR-avdelinger, og gi bistand til nyansatte og deres familie. Oppdrag bestilt av selskapers hovedkvarter i utlandet, omfatter gjerne alle faser av prosessen fra før flytting til Norge, via ordning av immigrasjonspapirer, til assistanse med å finne egnet bolig. Relokaliseringstjenester kan også omfatte personlig coaching, oppfølging av ektefelle og familie, sosiale nettverk og arrangementer og tips om relevante fritids- og kulturtilbud.

Bolig

UiO og selskaper som Huawei og DNV GL tilbyr i endel tilfeller bolig til ansatte rekruttert fra utlandet, i enheter de eier selv eller leier. Det er også vanlig at HR-avdelinger ved det enkelte institutt eller bedrift bistår nyansatte i boligjakten, gjennom FINN eller andre portaler for leie av bolig. Noen forskningsinstitutter og bedrifter bruker relokaliseringstjenester eller profesjonelle boligformidlere til å framskaffe adekvate boligtilbud. Et eksempel er Frogner House Apartments, som tilbyr betjente leiligheter som framleies til ansatte med tidsavgrensede oppdrag i Oslo, eller i en overgangsperiode før de kan leie eller kjøp bolig på egenhånd.

Alle internasjonale studenter får et boligtilbud gjennom Studentskipnaden i Oslo (SiO). Tilbudet omfatter alle studenter ved læresteder i Oslo tilknyttet SiO.

2.4 Lære norsk

Studenter og arbeidsinnvandrere har ikke rett til gratis norskopplæring iht. introduksjonsloven, og benytter seg av tilbud fra flere titalls private, kommunale og frivillige tilbydere. Norsk er det sosiale språket på læresteder og arbeidsplasser i Oslo, selv om internasjonale studenter, forskere og ansatte i globale selskaper ofte kan benytte engelsk som arbeidsspråk. Ferdigheter i norsk er nødvendig for å skape nettverk og tilhørighet til byen, og nødvendig for studenter som vil arbeide i Oslo etter fullførte studier, og arbeidsinnvandrere (og deres ektefeller) som ønsker å komme inn på arbeidsmarkedet.

Tilbud ved kommunale Oslo Voksenopplæring er rettet mot innvandrere med rett til gratis norskopplæring. Oslo Voksenopplæring tilbyr også betalingskurs og kurs tilrettelaget for virksomheter. Arbeidsledige innvandrere som deltar på arbeidsmarkedstiltak, kan få tilbud om gratis norskopplæring i statlig regi.

UiOs International Summer School, Alfaskolen og Folkeuniversitetet er blant de største private tilbydere i Oslo. Kundene er vanligvis innvandrere som betaler for opplæringen selv. Private tilbydere retter også sitt tilbud mot bedrifter som betaler opplæringen for sine ansatte.

Universitetet i Oslo tilbyr gratis norskopplæring til internasjonale studenter, ansatte og ansattes partnere. UiO tilbyr også «Norwegian for International Researchers» spesialtilpasset internasjonale forskere (og deres evt. ektefeller). Tilbudet gir en kort introduksjon til norsk språk og samfunn, er finansiert av kursavgift, og er også åpent for forskere fra andre institusjoner i Oslo-området – bl.a. for BI og SINTEF. NTNU (i Trondheim) har utviklet et nettbasert læringsopplegg «Norwegian on the Web» med interaktive øvelser og mye tilleggsinformasjon som er tilgjengelig for alle. CampusOnline tilbyr det nettbaserte kurset Migranorsk.

Oslo kommune har opprettet «Norskforum», som en møteplass for bedrifter, organisasjoner og

private og frivillige tilbydere av norskopplæring i Oslo. Kommunen informerer om tilbudet i bydelene og den kommunale voksenopplæringen gjennom internettsiden www.velkommen.oslo.no. Oslo Voksenopplæring utvikler en informasjonsside rettet mot arbeidsgivere – www.kursibedrift.no – som skal gi råd om hvordan arbeidsgivere kan støtte opp under ansattes norskerferdigheter.

VOX (Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk) foretar den offentlige godkjenningen av norskopplæring, iht. læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Innvandrere som søker om permanent opphold i Norge, må ha fullført (og bestått) en offentlig godkjent norskopplæring.

2.5 Få utdanning og annen kompetanse godkjent og vurdert

Studenter og arbeidsinnvandrere har behov for å få vurdert og godkjent sin utdanning og kompetanse. Studenter trenger godkjenning for å få innpasset tidligere utdanning i en norsk grad. Arbeidsinnvandrere på søking etter en ny jobb, studenter med fullført utdanning, innvandrere rekruttert gjennom bemanningsbyråer, og ektefeller av forskere og internasjonalt ansatte, trenger alle å få godkjent utdanningen sin, for å bli vurdert som kvalifiserte i det norske arbeidsmarkedet.

Godkjenning av utenlandsk høyere utdanning skjer ved NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). Tjenesten er tilgjengelig gjennom NOKUTs nettside. Vurderinger skjer ved sammenligning opp mot norske standarder for høyere utdanning, fagbrev eller videregående utdanning.

NOKUTs generelle godkjenning dokumenterer en utenlandsk utdanning vurdert i forhold til den norske gradsstrukturen, - bachelorgrad, mastergrad eller doktorgrad. Faglig godkjenning skjer ved norske universiteter og høyskoler, og dokumenterer høyere utdanning fra utlandet vurdert mot et bestemt norsk fag, en grad eller profesjonsutdanning. NOKUT tilbyr også UVD-ordningen for innvandrere med utenlandsk høyere utdanning uten verifiserbar dokumentasjon.

Godkjenning av videregående fagutdanning – realkompetansevurdering – skjer i Oslo ved Oslo Voksenopplæring Sinsen. Innvandrere som har en fullført fagutdanning, kan få tjenesten mot betaling, eller – for registrerte arbeidsledige – gratis etter henvisning fra NAV. Tjenesten er gratis for alle som ikke har fullført videregående opplæring.

Skillsbank er en web-basert tjeneste for bl.a. karriereveiledning og realkompetansevurdering, hvor innvandrere kan matche egne kvalifikasjoner opp mot norske standarder for utdanning og fagkompetanse. Tjenesten er utviklet i samarbeid med bl.a. HiOA.

2.6 Vite om og finne fram til offentlige tjenester

Innvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske eller arbeide trenger tilgang til offentlige tjenester. Oslo kommune har lagt mye ned i gjøre tjenestetilbudet til Oslos befolkning fleksibelt og inkluderende. Osloborgere er medborgere med ulik etnisk, kulturell og religiøs bakgrunn, og har alle de samme grunnleggende rettigheter, plikter og ansvar. Ved siden av tjenester som norskopplæring og Nav – og ordning av tillatelser, skatt og folketrygd – er helsetjenester, og evt. skole og barnehageplass, viktige for nyankomne innvandrere i Oslo.

Internettsiden Min Side / www.norge.no er en veiviser til offentlige tjenester i Norge, og informasjonstiltak som NewinNorway / www.nyinorge.no i regi av IMDI, og New-in-Oslo i regi av Oslo Business region og Oslo Chamber of Commerce gir en generell innføring og praktisk informasjon om offentlige tjenester. UngInfo gir informasjon om arbeid, utdanning og bolig, med vekt på å følge opp minoritetsungdom.

Internettjenesten Minfastlege.no informerer om fastlegeordningen og hvordan man får fastlege, på

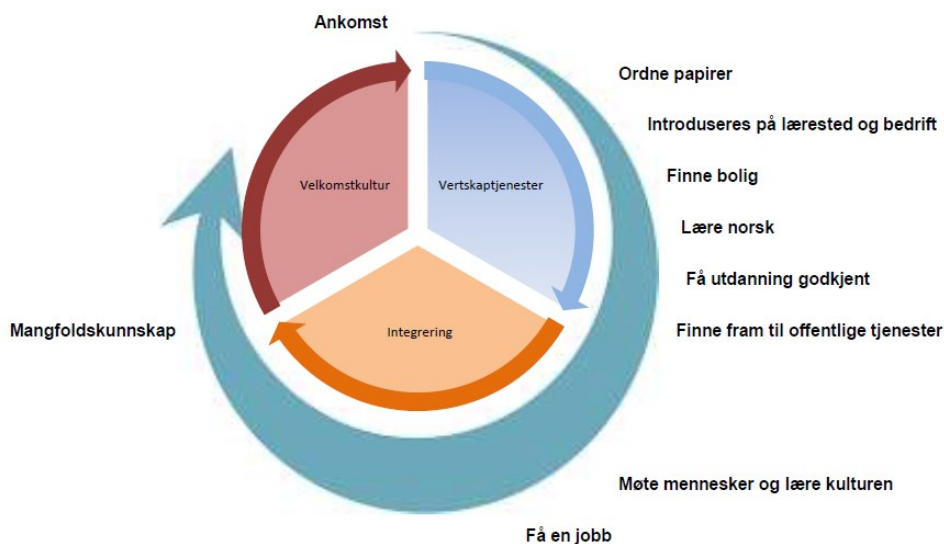
norsk men ikke på engelsk. Oslo legevakt har tilrettelagte tjenester for innvandrere, og informerer om tjenesten på www.oslo.kommune.no – på norsk og ikke engelsk.

Oslo kommune tilbyr gratis internasjonal skole (International Baccalaureate - IB), i første omgang ved Manglerud skole i Oslo øst, senere også ved Blindern videregående skole i Oslo vest. I tillegg finnes det private internasjonale skoler som Northern Lights og Oslo International School. Kommunen informerer om barnehager og barnehageplass på www.oslo.kommune.no. Foreldre med barn som bor i Oslo kan søke om opptak på søknadsportalen for barnehager i Oslo kommune.

3. Integrering og velkomstkultur

I en velkomstkultur føler nyankomne innvandrere seg velkomne og verdig behandlet, godt informert, respektert for sin forskjellighet, vernet mot diskriminering, og verdsatt som enkeltindivider.

Studenter og arbeidsinnvandrere ønsker å bli kjent med vanlige Osloborgere med norsk bakgrunn, og lære språket og kulturen. Internasjonale studenter trenger bistand for å lykkes i det norske arbeidsmarkedet. Kunnskapsinnvandrere som har innvandret på egen hånd, og ektefeller til internasjonalt ansatte, trenger veiledning og nettverk for å finne en jobb.

Tjenester og tiltak knyttet til karriere, informasjon og velkomstkultur omfatter tiltak som sosiale møteplasser og introduksjon til norsk kultur; karriereveiledning og tiltak som åpner muligheter for jobb, samt inkluderingstiltak og mangfoldskunnskap. I dette inngår godt tilrettelagt informasjon, hvor det er lett å få oversikt over ulike tilbud og mulighet – for læresteder, bedrifter og offentlige tjenester – å dele kunnskap og beste praksis.

Tjenestene blir levert av læresteder og NAV, av ideelle organisasjoner, av kommersielle konsultantselskaper og av Oslo kommune. Målgruppen er fortsatt innvandrere som har kommet til Oslo for å studere, forske eller arbeide – men her i større grad innvandre med etterspurt kompetanse, som f.eks. internasjonale studenter – som strever med å komme inn på arbeidsmarkedet. Målgruppen for tiltak som bidrar til velkomstkultur – på et lærested, i en bedrift, eller i byen som helhet – retter seg også mot vanlige studenter, arbeidstakere og byboere.

3.1 Digital informasjon

Godt vertskap betinger god informasjon. Digital informasjon og digitale tjenester er viktige elementer i konseptet «one-stop-shop».

UDI, SUA og IMDI (New in Norway) gir informasjon på engelsk på sine hjemmesider om innvandringslovgivingen og prosedyrer for oppholdstillatelse, skattekort, personnummer etc. NOKUT, EURAXESS og NAV tilrettelegger også for informasjon til innvandrere på sine hjemmesider, med muligheter for visse tjenester for søknader og saksbehandling over internett.

Oslo Business Region (OBR) har engelspråklige nettsider som presenterer Oslo som et sted å studere, arbeide og investere/etablere virksomhet. Visit Oslo gir informasjon om arrangementer, aktiviteter og attraksjoner m.m. i Oslo by. Tjenesten www.velkommenoslo.no er driftet av Oslo Voksenopplæring og gir informasjon om den kommunale norskopplæringen og NAV-tiltak i bydelene. I tillegg finnes det mange andre tilbydere av relevant informasjon for studenter og kunnskapsarbeidere. Eksempelvis gir Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus informasjon om ulike produkter og tjenester.

3.2 Møte mennesker og lære kulturen

Læresteder og bedrifter har en rekke sosiale og kulturelle tilbud som skal gi internasjonale studenter, forskere og kunnskapsarbeidere rekruttert fra utlandet, nettverk, kulturkunnskap og muligheten til å knytte vennskap og tilhørighet.

UiO, HiOA og BI samarbeider med Oslo kommune om arrangementet «How to be a Norwegian student». Arrangementet gir en introduksjon til norsk kultur og hverdagsliv. UiO tilbyr studenter å delta på kulturelle arrangementer og sosiale aktiviteter knyttet til universitetets fadderordning. HiOA inviterer studentene til å delta i Study Buddy-ordningen, hvor etablerte studenter er veivisere på campus og i studentbyen. BI har kurs, messer og workshops som tilbud til sine studenter. SiO har tatt initiativ til flere tiltak ment å skape relasjoner mellom studenter, samt en rekke tiltak som fremmer relasjoner mellom studentbyene og skoler, idrettslag og bedrifter i studentbyens nabolag.

Bedrifter som Opera Software, Huawei og SiliconLabs markerer ulike høytidsdager som er viktige i et mangfoldig arbeidsmiljø, feirer ulike mattradisjoner, og inviterer internasjonale ansatte til å presentere seg selv på fredagsarrangementer eller andre sosiale treff på arbeidsplassen.

Oslo kommune har tatt initiativ til vertskapsprogrammet Oslo Host Program som et tiltak i Kunnskap Oslo. Det finnes en rekke nettverk og foreninger som arrangerer møter, språktrening, familietreff og fritidsaktiviteter, vanligvis med bruk av puber, klubber og restauranter i Oslos uteliv. Oslo Host Program skal introdusere nyankomne internasjonale studenter, forskere og kunnskapsarbeidere til kultur og fritidstilbud i Oslo, gjennom møteplasser som kobler sosiale tiltak og nettverk innen høyere utdanning, forskning og næringsliv med aktører og tilbud innen kulturliv og sivilsamfunn, som festivaler for musikk, film og teater, konserter og idrettsarrangement. Programmet iverksettes i 2016 som et prosjekt ledet av næringsseksjonen i Oslo Business Region, som er eid av Oslo kommune.

Deichmanske bibliotek er en flerkulturell møteplass med et inkluderende kulturtilbud. Biblioteket samarbeider jevnlig med kulturaktører med minoritetsbakgrunn, og arrangerer kulturuker, poesikvelder, bokkaféer og foredrag, filmvisninger, konserter og utstillinger. Biblioteket formidler og populariserer kunnskap om litteratur, billedkunst, musikk og kulturhistorie med referanser utenfor Europa og Vesten. Det flerspråklige bibliotek (DFB) står bak bibliotektilbud til språklige minoriteter. Oslo museum ved Interkulturelt museum er også en viktig møteplass for formidling av kulturelt mangfold. Melahuset er et flerkulturelt møtested og samfunnshus, og vertskap for den årlige Melafestivalen. Melahuset har kafe, møte- og arrangementslokaler og tette bånd til ungdomsklubber, lokale festivaler og kulturtilbud i bydelene, og etablerte kulturinstitusjoner og kunstmiljøer i Oslo.

Enhet for mangfold og integrering i Oslo kommune har registrert over 300 ulike innvandrerforeninger i Oslo, tilknyttet Rådet for innvandrerorganisasjoner. SiO Forening har registrert over 17 foreninger for internasjonale eller flerkulturelle studenter. INN, ExpatRelocation og Frogner House Apartments

tilbyr ansatte hos bedriftskunder introduksjonsseminar, sosiale nettverk og arrangementer, tips om relevante fritids- og kulturtilbud, og informasjon om hvordan det er å arbeide, leve og bo i Oslo.

Oslo International Club er en forening for og organisert av expats, hjemvendte nordmenn og deres ektefeller. Møtestedet Global Talent Center er et velkomstsenter for globale talenter. Norsk-kinesisk Samarbeidsorganisasjon, Professional Women's Network og Oslo International Rotary Club har arrangementer i samarbeid med ambassader, handelskamre og internasjonale organisasjoner. EGN Norge er et profesjonelt nettverk for bedriftsledere, tilknyttet det internasjonale nettverket Executives' Global Network (EGN). JCI Oslo International er et nettverk for unge internasjonalt ansatte, tilknyttet Junior Chamber International (JCI) in Norway. Norway International Network er et nettverk av unge voksne med flerkulturell bakgrunn, opprinnelig et nettverk for studenter ved byens universiteter og høyskoler. New to Oslo er et av mange nettverk organisert som en facebook-gruppe.

For mange er det tilslutning til en menighet eller kirkesamfunn som skaper tilhørighet. Oslo kommune har etablert Religionsforum, med tilslutning bl.a. fra Den katolske kirke i Oslo, migrantmenigheter tilsluttet Flerkulturelt kirkelig nettverk, Islamsk råd, Det Mosaiske Trossamfunn, Unge Sikher og Norges Hindu Kultur Senter, samt Den norske kirke og Human-Etisk Forbund.

3.3 Få en jobb

Internasjonale studenter som vil bli i Oslo og Norge etter fullført utdanning, har behov for veiledning, oppfølging og bistand for å lykkes i det norske arbeidsmarkedet. Studenter som har lært språket, fått nettverk og tilhørighet gjennom frivillighet – og ofte – en deltidsjobb i studietida, lykkes best. Mentornettverk åpner dører for internasjonale studenter og kunnskapsarbeidere til stillinger som krever høy kompetanse. Mange av mentorordningene er spesielt rettet mot kvinner.

Kunnskapsinnvandrere som mister jobben, etter å ha vært rekruttert direkte fra utlandet, vil ofte prøve å skaffe en ny jobb i Oslo, før de flytter hjem – eller til et annet land. Ektefeller til internasjonalt ansatte ønsker ofte å arbeide. I Oslo er to inntekter vanligvis nødvendig for å dekke en families levekostnader, og arbeid er ofte veien til sosiale nettverk.

Karrieresentra

Ved Universitetet i Oslo er Karrieresenteret et velferdstilbud organisert av Studentsamskipnaden. Karrieresenteret tilbyr jobbsøkerkurs, intervjuutøring og CV-sjekk, karriereveiledning, karrieredager og arrangementer med arbeidsgivere. Internasjonale studenter kan få veiledning på engelsk, og egne workshops om deltidsjobber i studietiden og muligheten for arbeid i Norge etter fullført utdanning.

Høgskolen i Oslo og Akershus tilbyr karriereveiledning til studenter og ferdigutdannete. HiOA Karriere jobber for å fremme studentenes karrieremuligheter og å oppfylle arbeidsgiveres rekrutteringsbehov. Senteret tilbyr karriereplanlegging og cv-kurs, informerer om jobbportaler og karrieredager, og muligheter innen startup, entreprenørskap og innovasjon. Internasjonale studenter får veiledning på engelsk.

Karrieresenteret ved BI gir hjelp med veivalg, jobb og karriere, jobbsøkerkurs og karrieredager, seminarer og bedriftspresentasjoner. Gjennom BI Internship kan studenter få jobberfaring som valgkurs. På BI Karriereportal postes jobber fra bedrifter som er interessert i å rekruttere BI studenter. Internasjonale studenter får veiledning på engelsk.

Oslo kommune tilbyr karriereveiledning og kompetansevurdering gjennom Oslo Voksenopplæring. Kompetansevurderingen retter seg primært mot godkjenning av studiekompetanse eller videregående opplæring. Oslo VO servicesenter på Helsefyrt tilbyr informasjon og rådgivning om veier til yrker, utdanningsmuligheter og vurdering/godkjenning av tidligere utdanning. Informasjon og rådgivning tilbys voksne bosatt i Oslo, og til etater og andre aktører. Avdelingen koordinerer og leder

også rådgivernetverket i Oslo VO.

Frivillig hjelp

Høyt kvalifiserte jobbsøkere med innvandrerbakgrunn uten rettigheter i NAV-systemet søker ofte hjelp til å finne en jobb hos ideelle organisasjoner som Caritas, Røde Kors, Fretex, Global Talent Center, Norsk Folkehjelp og Anti-rasistisk senter.

Caritas tilbyr råd og veiledning ved Info- og ressurscenter for arbeidsinnvandrere i Oslo. Stella Røde Kors kvinnesenter gir tilbud om praktikantprogram, og veiledning som styrker kvinners muligheter til selvutvikling og deltakelse i samfunnet. Fretex Kompetansesenter i Oslo driver prosjektet Stolte Jobbsøkere, med tilbud til bl.a. innvandrere med høy formell kompetanse fra utlandet, som har møtt utfordringer med å finne jobb i Norge. OASEN i regi av Norsk Folkehjelp Oslo tilbyr norskkurs, og arbeidsmarkedsorientering, engasjerer innvandrerkvinner i empowerment metodikk, med tema som arbeid og utdanning, barn- og unges oppvekst, helse og likestilling. Jobb X ved Antirasistisk senter er et karrieresenter for flerkulturell ungdom og unge voksne, ofte studenter og ferdigutdannede med minoritetsbakgrunn. Deltakerne følges opp av mentorer fra næringsliv og sivilsamfunn, og kursene i rettigheter og plikter i arbeidslivet.

Mentor og ektefelleprogram

Global Future er NHOs talentprogram for å mobilisere innvandrere med høy utdanning til sentrale stillinger og styreverv i norsk næringsliv. Gjennom Global Future ønsker NHO å sikre norske bedrifter tilgang på høyt kvalifiserte medarbeidere. I tillegg bidrar programmet til å styrke mangfoldet i næringslivet.

Seema åpner muligheter for kvinner med flerkulturell bakgrunn, gjennom kompetanseprogrammer, mentorskap og nettverksbygging. Stella Mentor er Oslo Røde Kors sitt mentorprogram for innvandrerkvinner. Mentorordningen «Veien inn til arbeidslivet» i regi av LIN – Likestilling, Inkludering og Nettverk – hjelper minoritetsspråklige kvinner med høyere utdanning inn i arbeidslivet.

OXLO mentorprogram gir studenter med flerkulturell bakgrunn en mentor i en virksomhet i Oslo kommune, faglig og praktisk bistand ifbm. masteroppgaven, og muligheten til kortvarige prosjektoppdrag eller vikariater.

EURAXESS (Forskningsrådet) gir læresteder assistanse om program for forskeres ektefeller, kalt Dual Careers. Programmet tar hensyn til karrieren hos begge parter i et forhold også i forbindelse med et forskeropphold i Norge. Hvis begge er forskere er det aktuelt å finne forskerstillinger til begge. I noen tilfeller hjelper ektefellen til å søke andre typer stillinger, studieplass, møte potensielle arbeidsgivere eller starte egen virksomhet. Lignende oppfølging gis av kommersielle og frivillige aktører som INN og Global Talent Center.

Entreprenørskap

Kommunens næringssselskap Oslo Business Region arbeider for å øke antall start-ups med et internasjonalt potensial, og kombinerer oppstart støttetjenester med internasjonal profilering og regional næringsutvikling. OBR tilbyr kurs alene og gjennom partnerskap om etablering på internett og på ulike språk, og tilgang til nettverk og felles arbeidslokaler. Det kommunale prosjektet Flerkulturelt etablerersenter tilbyr undervisning i entreprenørskap, personlig veiledning, mentoring og nettverksbygging. Oslo International Hub tilbyr utviklingsprogrammer for gründere og unge talenter, og hjelper innvandrere til å utvide sitt profesjonelle nettverk og finne stillinger som er relevante for deres faglige bakgrunn.

Jobbportaler og bemanningsbyråer

Mange bedrifter benytter jobbportaler, sosiale medier og bransjevise internettjenester for å rekruttere nye medarbeidere. NAV fører en løpende oversikt over de viktigste på www.nav.no.

Nav.no er NAVs jobbdatabase. Jobbportaler som FINN jobb, dittarbeid.no, Jobbportalen.no og jobbsafari.no brukes til annonsering av alle typer stillinger. På Teknojobb.no finnes ledige IT-jobber. Oslo kommune og Kommunaljobb.no annonserer jobber i offentlig sektor. LinkedIn og Mitt Monster.no er profesjonelle karriernetter.

NAV EURES er den felleseuropeiske portalen for jobbmobilitet. Workinnorway.no er en statlig nettveiviser for utenlandske arbeidstakere eller arbeidssøkere som ønsker å jobbe i Norge. Stepstone er en europeisk karrieretjeneste med jobbsøk og CV-base. Inkludi er en stillingsportal og bemanningsselskap med hovedfokus på å rekruttere innvandrere og minoriteter.

EURAXESS Norge gir informasjon på sin internettportal om stipendiat- og forskningsstillinger, mobilitetsstipend og mulighetene for finansiering av forskning via nettsidene til Norges Forskningsråd. Forskere som ønsker å arbeide i Oslo, kan søke direkte på utlyste stillinger eller registrere sin CV. KarriereStart.no er studentenes startsted for jobb, karriere og traineeprogrammer. Vitenskapsbutikken ved UiO formidler prosjekter mellom arbeidslivet og masterstudenter ved UiO.

Global Talent Career Fair, som er en del av Global Talent Week, er en årlig intensjonell karrieredag på internett, rettet mot det nordiske arbeidsmarkedet. Karrieredagen gir studenter og internasjonale kunnskapsarbeidere mulighet til å introdusere seg for potensielle arbeidsgivere og bygge nettverk med globale selskaper.

Midlertidige jobber i vikar- og bemanningsbyråer er for mange et springbrett til arbeidsmarkedet. En slik ansettelsesform senker arbeidsgiveres oppfattelse av risiko, og gir innvandrere mulighetene til å synliggjøre sin kompetanse og utvide sine nettverk. Viktige aktører er Manpower og Experis, Adecco, Proffice, Visma og Jobzone. Academic Work er et bemanningsbyrå som spesialiserer seg på utleie og/eller rekruttering av nyutdannede eller personer under utdanning.

NAV

Innvandrere med gyldig arbeidstillatelse, kan få hjelp av NAV i form av informasjon, veiledning, jobbformidling og ulike arbeidsmarkedstiltak. NAV informerer på sine hjemmesider (på engelsk) om hvordan innvandrere kan registrere seg som arbeidssøkere. NAV Intro Oslo er en annenlinje tjeneste i NAV, som yter tjenester til innvandrere etter avtaler gjort via NAVs lokale bydelskontorer.

NAV EURES-tjenester gir arbeidssøkere fra EU/EØS-land informasjon og veiledning om jobbmuligheter, arbeids- og levevilkår i Norge. EURES-tjenester i NAV Oslo holder informasjonsmøter på engelsk «Living and Working in Norway» ukentlig hver fredag på NAV Frogner. EURES bistår også arbeidsgivere med å finne arbeidskraft innenfor EØS-området, og norske arbeidssøkere med informasjon og veiledning om jobbmuligheter i EØS-landene.

3.4 Mangfoldskunnskap

Læresteder og bedrifter preget av mangfold blant studenter og ansatte, iverksetter tiltak og strategier basert på mangfoldskunnskap for å skape inkluderende og produktive arbeidsmiljø. Strategiene handler om å operasjonalisere vertskapstiltak, kulturkunnskap, og iverksettelse av diskrimineringslovgiving i organisasjonen, og gjøre dette til en del av lærestedenes og bedriftenes ledelses og forretningsstrategier – for å sikre rekruttering av kompetente medarbeidere, og nå nye markeder og kundegrupper.

Operas etiske retningslinjer gjelder for alle ansatte, ved alle kontorer og avdelinger i Oslo som i

resten av verden. Ansatte læres opp til og forventes å øve kulturell sensitivitet i online og offline kommunikasjon med kolleger, partnere og brukere. Diskriminering, trakassering eller annen utilbørlig adferd tillates ikke.

Globale selskaper som KPMG og Deloitte tilbyr mangfoldskunnskap som del av sin tjenesteportefolio. Mindre selskaper som Leadership Foundation, Kulturtolk, Gavisus, og Mangfold i Arbeidslivet bidrar som kurs- og foredragsholdere i programmer for læresteder og bedrifter i regi av INN og andre relokaliseringstjenester, eller som rådgivere og kursholdere for programmer i regi av læresteder og bedriftene selv. Tjenestene tilbyr kunnskap om inkluderende arbeidsmiljø, innovasjon og endring, coaching og krysskulturell opplæring, og kursing på nett og seminarer om mangfold i næringslivet.

OXLO

Oslo kommune har lansert OXLO Businesscharter. Charteret er, gjennom seminarene i OXLO Breakfast Club og charterets facebook-side, en arena og et nettverk for samarbeid og synliggjøring av innvandrere som en ressurs for arbeids- og næringslivet i Oslo. Læresteder, bedrifter og organisasjoner som slutter seg til charteret deler sine erfaringer om beste praksis og får tilgang til kunnskap om flerkulturell rekruttering, mangfoldsledelse, velkomsttjenester og inkluderende arbeidsmiljø. Charterets internettside på www.oxloinfo.no skal informere om tiltak iverksatt i den enkelte virksomhet.

Verdiplakaten OXLO - «Oslo en by for alle» - er Oslos menneskerettighetserklæring, vedtatt av Oslo bystyre. For kommunens virksomheter betyr det at alle som bor i Oslo er Osloborgere, og er likestilt når det gjelder kommunale tjenester.

Enhet for mangfold og integrering (EMI) er kommunens kontor for mangfolds- og anti-diskrimineringsarbeid. EMI drifter ressursportalen www.oxlo.no om fakta om mangfold og integrering, veileder kommunale virksomheter om OXLO-guiden for likeverdige tjenester, gir tilskudd til integrering og mangfold, og bidrar til samarbeid og felles tiltak mellom minoritetsbaserte og tradisjonelle frivillige organisasjoner på tvers av etnisk tilhørighet.

4. Samarbeid og behov for forbedringer

Kartleggingen av vertskapstjenester viser hvilke aktører som samarbeider om å levere sine tjenester og hvilke som inngår i et mer strukturert samarbeid. Styrker og svakheter i tjenestetilbudet i Oslo framkommer i rapporten «Kompetanseinnvandring» utarbeidet av Oslo Chamber of Commerce i samarbeid med Abelia og Norges forskningsråd, og «Toolkit on Talent Retention», en verktøykasse for ivaretagelse av internasjonale talenter i byer i Norden utarbeidet av Stockholm-baserte Swedish Institute.

Kunnskap Oslos kunnskapsstrategi for Oslo 2014-17 har som mål å styrke Oslos attraktivitet som et sted å studere, forske og innovere for talenter fra hele verden. Strategien fokuserer på samarbeidstiltak mellom læresteder, forskningsmiljøer og kommune innenfor tre innsatsområder: Vertskap, samspill og profilering knyttet til utdanning, forskning og innovasjon. Tiltakene i kunnskapsstrategien samsvarer i stor grad med anbefalingen til lokale myndigheter i rapporten fra Oslo Chamber of Commerce, om å være et godt vertskap.

Oslo kommune skårer høyt på i internasjonale benchmarkinger av politisk lederskap og mangfoldsperspektiv i det kommunale tjenestetilbudet. Eurocities index for integrerende byer og Europarådets index for interkulturelle byer plasser Oslo i toppsjiktet blant europeiske storbyers arbeid med integrering og mangfold. Undersøkelser av Oslos internasjonale attraktivitet viser at Oslo har et forbedringspotensial når det gjelder vertskapstjenester for besøkende og tilflyttere fra utlandet.

4.1 Samarbeid

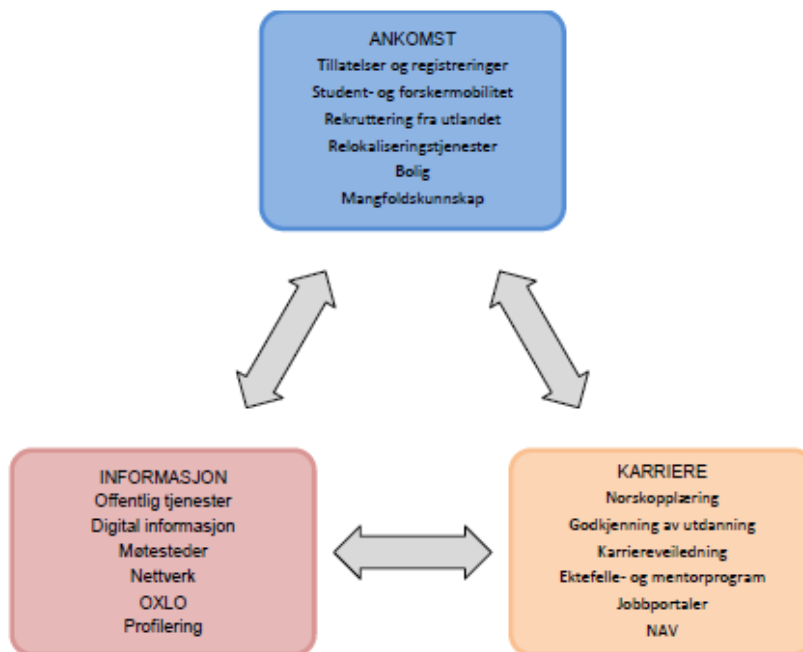
Kartleggingen av vertskapstjenester i Oslo viser at samarbeidet mellom aktører kan grupperes i tre bokser – tjenester ved ankomst, tjenester knyttet til karriere, og tjenester knyttet til informasjon og velkomstkultur.

Ankomsttjenester er nært knyttet opp mot servicesenteret SUA, og samarbeid om tjenester ved ankomst involverer hovedsakelig lærestedenes avdelinger for student- og forskermobilitet, HR-avdelinger i globale selskaper, og kommersielle aktører som leverer relokaliseringstjenester. Samarbeid om arbeid og karriere involverer læresteder og NAV og kommune, og et stort tilfang av ideelle tiltak og organisasjoner. Samarbeid om informasjon og promotering av velkomstkultur foregår hovedsakelig i nettverk og arenaer for kunnskapsdeling som Kunnskap Oslo og OXLO Businesscharter, i NHO, Virke og Oslo Chamber of Commerce.

Tjenester ved ankomst

Samlokaliseringen i 2007 og samarbeidet mellom de statlige myndigheter med ansvar på innvandringsfeltet i Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere (SUA – Politiet, UDI, IMDI og Skatt øst) – forbedrer vertskapstjenestene i Oslo.

Tjenester knyttet til student- og forskermobilitet ved universitet og høyskoler, og HR-enheter med ansvar for internasjonal rekruttering har alle et forhold til SUA. Lærestedene samordner i økende grad tjenester overfor studenter. Profesjonelle relokaliseringstjenester med oppdrag for norske selskaper er aktive brukere av tjenestene til immigrasjons-myndighetene, offentlige tjenester ellers, og private tjenester som bolig, bank og transport og fritids- og kulturtilbud.

Aktørene engasjerer ofte ekspertise i kulturforståelse og flerkulturell kompetanse i leveringen av sine tilbud og tjenester.

Tjenester knyttet til karriere

Karrieresentrene ved lærestedene veileder internasjonale studenter om muligheter for arbeid i Oslo under og etter studiene, og oppmuntrer studentene til å gjøre bruk av tilbud og delta på arenaer åpne for alle studenter. Lærestedene har norskopplæringstilbud til studenter og ansatte.

Tilbydere av norskopplæring samarbeider i noen tilfelle med aktører som tilbyr karriereveiledning og tiltak i samarbeid med NAV. Dette gjelder vanligvis ideelle tilbydere som ikke tar betaling for tjenestene. Både karrieresentrene og de frivillige gir veiledning om godkjenning av utenlandsk utdanning, og råd om CV-skriving, intervju-teknikk og bruk av digitale jobbportaler.

Læresteder, ideelle aktører – og i en viss grad bedrifter – tar alle i bruk ulike typer mentorordninger. Ofte er slike ordninger de eneste «Dual Career» tilbudene i Oslo.

Tjenester knyttet til informasjon og promotering av velkomstkultur

Offentlige immigrasjonsmyndigheter informerer gjennom publikasjoner og nettsider som «New-in-Norway» om immigrasjonslovgiving, arbeid, skoletilbud og offentlige helsevesen. Oslo kommune (Oslo Business Region) samarbeider med stat og næringsliv om «New-in-Oslo», en lokal versjon for Oslo. Oslo Chamber of Commerce samarbeider med Visit Oslo om informasjon om kultur- og fritidstilbud.

OXLO Businesscharter driftes av Oslo kommune. Charteret gir vel 150 bedrifter, læresteder og organisasjoner anledning til å informere om og dele kunnskap om sitt mangfoldsarbeid. Ved å slutte seg til charterets verdigrunnlag, fremmer bedrifter og organisasjoner vekst og utviklingen av en velkomstkultur i næringsliv og sivilsamfunn. Deltakelse er gratis. Charteret er en del av Oslo kommunes OXLO strategi - Oslo en by for alle om å se mangfold som en ressurs og byen som mulighetenes by.

Aktører som SiO, UiO, OXLO Breakfast Club og Enhet for mangfold og integrering (EMI) fører løpende oversikt over møtesteder og organisasjoner som jobber med nettverk og inkludering. Oslo kommune fordeler støtte til profilering av Oslo som en by for alle (OXLO) og til ideelt integrerings- og mangfoldsarbeid gjennom Byrådsavdeling for næring og eierskap, OBR og EMI.

4.2 Potensialet for forbedringer

Som kartleggingen viser, er det mange aktører som gjør en innsats for at studenter, forskere og internasjonale kunnskapsarbeidere skal bli godt ivaretatt ved ankomst i Oslo, få informasjon og tjenester som gjør dem til en ressurs for kunnskapsmiljøer og næringsliv i byen.

Det sivile engasjementet – ved læresteder, i bedrifter, i foreninger og kulturliv – er stort. Sentrale samfunnsaktører tar på eget initiativ tak i utfordringene mangfoldet byr på, og står bak løsninger basert på eget behov for å involvere innvandrere til deltakelse og innsats. Dette engasjementet er Oslos styrke som en flerkulturell storby, og utgjør et solid fundament for samarbeid og allianser mellom kommunen og andre samfunnsaktører.

Likevel fremstår vertskapstjenestene samlet som fragmentert og lite samordnet. Innvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske eller arbeide, møter ingen «one-stop-shop». Det er behov for kvalitativt bedre tjenester knyttet til både ankomst, karriere, informasjon og velkomstkultur. Og det er ikke minst behov for styrket samarbeid og bedre samordning mellom tjenester og tiltak.

Kartleggingen viser særlig fire områder hvor potensialet for forbedring er stort:

- Sømløst samarbeid mellom aktører om ankomst, informasjon og veiledning
- Møtesteder for sosiale nettverk og tilhørighet
- Felles digital informasjonsportal og styrket informasjon om offentlige tjenester
- Promotering av Oslo som vertskapsby

Det er behov for tettere oppfølging av forskere og internasjonale studenter

Ved UiO er oppfølging av forskere delegert til HR-enheter ved det enkelte institutt. Tjenestene ved

ankomst kan være varierende. Det samme skjer ved mindre læresteder. Ved HiOA og BI brukes profesjonelle relokaliseringstjenester. Resultatet samlet er at kapasiteten til å ta mot internasjonale forskere er lav.

Internasjonale studenter får profesjonell oppfølging ved ankomst, men er i stor grad overlatt til seg selv etter semesterstart. Resultatet er at mange har få nettverk utover det internasjonale studentmiljøet, og er dårlig forberedt til evt. jobbsøking etter fullendte studier.

Det er behov for bedre samordning av tjenester ved ankomst til internasjonale kunnskapsarbeidere

Tilbakemeldingen fra bedrifter så vel som fra relokaliseringstjenester er at det brukes uforholdsmessig mye ressurser på å ordne formalia som personnummer og bank, framfor å gi praktisk informasjon og introdusere nykommere til møtesteder og sosiale nettverk.

Det er behov for bedre tilrettelagt boligformidling

Leiemarkedet i Oslo er gjort lite tilgjengelig for internasjonale kunnskapsarbeidere. Internasjonalt ansatte trenger ofte arbeidsgivere eller profesjonelle utleieryrker som mellommenn. Få internasjonale studenter bor utenfor studentbyene.

Det er behov for deling av kunnskap om beste praksis

Både læresteder, globale selskaper, og relokaliseringstjenester og mangfoldskonsulenter har opparbeidet seg mye kunnskap om vertskap, interkulturell kommunikasjon og ledelse i flerkulturelle bedrifter. Kunnskapen deles i egne faglige miljøer – og til dels i fora som Oslo Chamber of Commerce og OXLO Breakfast Club. Det er mer sjelden at mangfoldskunnskap er tema i fora knyttet til informasjon og kommunale tjenester, eller til karriereveiledning, norskopplæring og NAV.

Det er behov for en samlet oversikt over tilbudet om norskopplæring

Det er mange tilbydere av norskopplæring, men lite samlet informasjon om tilbudet, og ingen systematiske oppsett av sammenheng mellom pris, innhold og kvalitet. Opplæringen må være godkjent av VOX for å telle i søknader om oppholdstillatelse og norsk statsborgerskap.

Det er behov for styrking av ordninger for godkjenning av utenlandsk utdanning

Mulighetene for godkjenning av utdanning gjennom NOKUT er vesentlig forbedret det siste tiåret. Men ordningene er lite tilgjengelig. Det gjelder spesielt fagutdanninger på videregående skoles nivå. Det er behov for å styrke kunnskapen om brukene av ordningene hos veiledere ved karrieresentra, sentra for norskopplæring, ideelle tilbud og i NAV.

Det finnes få godkjenningsordninger – og ingen offentlige – som vurderer en utenlandsk utdanning i forhold til internasjonale standarder. Vurderingene resulterer ofte i godkjenninger som påpeker mangler og kompetansehull målt mot norske utdanninger, framfor å konvertere utdanningene til en ressurs for forskning og næringsliv.

Det er behov for flere tiltak rettet mot arbeidsmarkedet

Internasjonale studenter som ønsker å arbeide i Oslo etter fullførte studier, må raskt komme i gang med å lære norsk og kulturelle koder, skaffe seg nettverk og helst en deltidsjobb i studietiden, for å lykkes i det norske arbeidsmarkedet.

For kunnskapsarbeidere er mentorordninger og tilgang til sosiale nettverk de meste effektive tiltak for jobbsøking så vel som karriereutvikling som matcher kompetanse og jobb. Etterspørselen etter ektefelleprogram og mentorordninger er mye større enn tilbudet.

Internasjonalt ansatte som har mistet jobben de ble rekruttert til fra utlandet, trenger hjelp til å finne en ny jobb, før de evt. tar med seg sin kompetanse og forlater Oslo og Norge.

Det er behov for bedre samordning av veiledningstjenester

Veiledning om arbeidsmarkedet skjer i dag ved et stort antall små enheter ved universitet og høyskoler, i Oslo Voksenopplæring og NAV, og hos ideelle aktører som Caritas, Fretex og Røde Kors. Veilederne vil ha stort utbytte av å dele kunnskap om metoder og tilbud, og av å møte arbeidsgivere og lære om deres rekrutteringsstrategier. Veilederne trenger også konstant å oppdateres om offentlige tiltak innen norskopplæring, kompetansevurderinger og NAV.

Det er behov for bedre tilrettelagt informasjon

Mye av informasjonen rettet mot nyankomne innvandrere er generell, tidløs og statisk, og lite anvendelig for løsning av praktiske utfordringer nyankomne opplever i sine nye liv i Oslo. Mye informasjon er kun på norsk. Det gjelder spesielt kommunens tjenester.

Få vil på egen hånd kunne søke om plass i skole eller barnehage for evt. barn, eller søke om fastlege, uten individuell assistanse. Få vil på egen hånd kunne oppsøke steder hvor de vil kunne møte mennesker og skape nettverk.

Det er behov for en digital informasjonsportal

Tjenestene omtalt i denne rapporten finnes også omtalt på tjenestetilbydernes internettsider. Få tjenester refererer til hverandre og få er interaktive portaler hvor tjenesteytingen foregår på nettet.

Som et supplement til et fysisk hus, kan et virtuelt internasjonalt hus formidle løpende og oppdatert informasjon om tillatelser og registreringer ved immigrasjon, boligtilbud, tilbudene om norskopplæring, karriere veiledning og kulturkompetanse, tilgang til offentlige tjenester og møtesteder og kultur- og fritidstilbud.

Det er behov for møtesteder

Felles for de fleste møtesteder og arrangementer for internasjonale studenter, forskere og internasjonalt rekrutterte ansatte, er at de først og fremst skaper nettverk mellom innvandrere, og mer sjelden mellom innvandrere og Osloborgere med etnisk norsk bakgrunn.

Læresteder og bedrifter, så vel som internasjonale studentforeninger og minortetsbaserte organisasjoner og nettverk etterspør flere møtesteder. Det er studieplasser og muligheter innen forskning og arbeid som trekker innvandrere til Oslo. Det er vennskap, gode kollegaer og opplevelser av felleskap og trivselen til evt. ektefelle eller barn, som skaper nettverk og tilhørighet til byen.

Det er behov for synliggjøring av Oslo som en kunnskapsby med en kosmopolitisk velkomstkultur

Gjennom Kunnskap Oslo har kommunen, universitet, høyskoler og forskningsmiljøer gått sammen om å styrke Oslos attraktivitet som et sted å studere, forske og arbeide for talenter fra hele verden. NHO, Abelia og Oslo Chamber of Commerce har samme agenda, sammen med store og små bedrifter som DNV GL, Huawei, Opera Software og SiliconLabs. Oslo kommune har vedtatt en ny internasjonal profileringsstrategi for Osloregionen, som er utarbeidet av Oslo Business Region og Samarbeidsalliansen Osloregionen. Sammen med Visit Oslo arbeider disse organisasjonene for å iverksette strategien, i samarbeid med aktører og nettverk i næringslivet, kunnskapssektoren, kulturlivet og offentlig sektor.

OXLO er et program og en permanent holdningskampanje for Oslo som en by for alle. Kommunen har forpliktet seg til å formidle målet om like muligheter til utdanning og arbeid for alle som bor i byen,

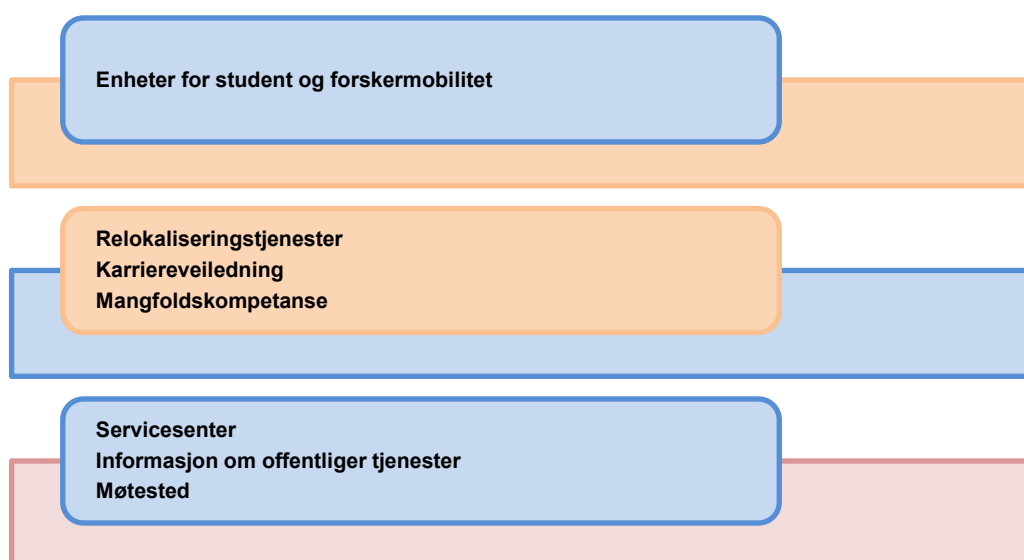
sikre likeverd, likestilling og ikke-diskriminering; og legge forholdene til rette for at alle kan engasjeres seg i samfunnslivet.

5. Internasjonalt hus i Oslo

Samtlige læresteder, bedrifter, ideelle organisasjoner og offentlige myndigheter som har gitt innspill til rapporten, stiller seg positiv til etableringen av et internasjonalt hus i Oslo. Oslo trenger et internasjonalt hus for å ivareta sin rolle som vertskapsby for innvandrere som kommer til Oslo for å studere, forske og arbeide, og for å være en attraktiv deltaker i den globale konkurransen om talent.

Konseptet internasjonal hus

Et internasjonalt hus i Oslo vil optimalt bestå av tre elementer – gjerne plassert i et fysisk bygg med tre etasjer (3 x 3-400 m²) – en første etasje med service- og informasjonscenter og møttestedfunksjoner, en andre etasje med kontorlandskap og møterom, og en tredje etasje for lærestedenes staber for student- og forskermobilitet.

Første etasje vil huse det statlige Servicesenter for utenlandsk arbeidskraft (SUA), og et informasjonscenter for offentlige tjenester – representert ved den kommunale Enhet for mangfold og integrering (EMI). Første etasje bør også huse et møttested, med mulighet for enkel servering. EMI vil kunne drifte husets digitale informasjonsportal for vertskaps tjenester, bolig og norskopplæring. EMI driver fra før av OXLO ressursportal for mangfoldsarbeid.

Andre etasje vil være et åpent kontorlandskap med møteromsfasiliteter, hvor ulike aktører kan leie kontorplass og møte samarbeidspartnere. NOKUT, Global Talent Center, INN og flere aktører som leverer tjenester knyttet til ankomst og vertskap, karriereveiledning og mangfoldskunnskap har sagt seg interessert i en slik løsning.

Tredje etasje kan huse staber og ansatte ved lærestedene med ansvar for student og forskermobilitet, slik UiO har foreslått.

Målgruppene for et internasjonalt hus i Oslo er primært innvandrere som har kommet til Oslo for å studere, forske eller arbeide. Dette omfatter innvandrere med høy utdanning, men sistnevnte kategori vil også kunne omfatte innvandrere med ulike typer fagkompetanse næringslivet etterspør. SUAs målgruppe er primært innvandrere med arbeidskontrakt og lovlig opphold i Norge.

Som møttested og kommunens OXLO-senter, vil huset også ha funksjoner overfor minoritets-

befolkningen generelt og bysamfunnet som helhet. Flyktninger vil kunne bruke tjenestene i huset, når de opptre som studenter på byens universitet og høyskoler, eller som kunnskapsarbeidere som søker jobb.

5.1 Interesse og vilje

Forprosjektet har ikke kartlagt alle mulige lokaliseringer for et internasjonalt hus i Oslo, eller startet forhandlinger om bruk eller leie. Det finnes flere lokaler til leie som vil passe formålet og flere bygg hvor konseptet vil kunne passe inn. Valg av lokaler må utredes i et hovedprosjekt. Tilbakemeldinger så langt tilsier sentral lokalisering, fortrinnsvis nær de eksisterende SUA.

Et internasjonalt hus med bedre samarbeid om ankomst, informasjon og veiledning, krever en lokalisering nær eller i samme bygg som Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere (SUA). SUA flyttet inn i nye lokaler på Grønland i 2009 og signalerer ingen vilje til å flytte igjen på kort sikt. Det finnes flere ledige lokaler til leie i nærheten av SUA. UiO og de andre lærestedene, NOKUT og kommersielle relokaliseringsaktører har signalisert sterk interesse for en slik løsning.

Et internasjonalt hus med funksjon som møtested må ha tilgang til lokaler med serveringsfasiliteter og større forsamlingsrom. Det finnes flere slike «samfunnshus», hvor det også vil være mulig å leie lokaler for kontorfellesskap og møter, bl.a. Melahuset (Hausmannskvartalene) og Sentralen (i Kvadraturen). Flere ideelle aktører har signalisert interesse for en slik løsning, bl.a. OIC / Global Talent Center; Rådet for innvandrersorganisasjoner og Mangfold i Arbeidslivet foruten Melahuset selv. Slike møtesteder vil også være viktig for iverksettelsen av Oslo Host Program, som har som mål å introdusere kultur og fritidstilbudet i Oslo for nyankomne internasjonale studenter, forskere og kunnskapsarbeidere.

Informasjon om offentlige tjenester og tjenester knyttet til promotering av velkomstkultur bør være samlokalisert med både ankomsttjenester og møtestedfunksjoner. Interesse for flytting av slike tjenester, som i dag bl.a. er lagt til Enhet for mangfold og integrering, er betinget av vedtak i byråd og bystyre.

Interessen og viljen for å samlokalisere vertskapstjenester i et felles internasjonalt hus, er avhengig av husets attraktivitet. Det må være sentralt plassert og nær offentlige kommunikasjoner. Videre bør det kunne tas i bruk i 2017, og fortrinnsvis ha plass til et økende antall aktører. Erfaringer fra København tilsier at interessen og viljen øker etter hvert som flere velger å flytte sin virksomhet til huset. Bygg knyttet til byutviklingsprosjekter kan være svært attraktive i framtiden, og kan evt. vurderes i et mer langsiktig perspektiv. Det gjelder f.eks. prosjekter som Nye Deichmann / Diagonale, Nye Chateau Neuf / Tullinløkka, Kirkeristen og Tøyen Start-up Village.

5.2 Finansiering og drift

Internasjonalt hus i Oslo er tenkt ledet og administrert av Oslo kommune, etter modell av International House Copenhagen. Kommunen vil da stå for husets daglige ledelse og leiekontrakt, og evt. administrere fremleie til andre aktører. Aktører som flytter tjenestene sine til huset, flytter også ansatte og budsjett for husleie (FDV). For bruk av kontorlandskap og møtelokaler kan det tenkes ulike kontrakter og former for utgiftsdekning. Dette må også utredes nærmere i et hovedprosjekt. Kommunen vil gjennom Kunnskap Oslo kunne finansiere prosjektledelse for et hovedprosjekt i 2016-17.

5.3 Konklusjon og videre framdrift

Forprosjektet har dokumentert et klart behov for et internasjonalt hus i Oslo, som vil fungere som et servicesenter – en «one-stop-shop» for vertskapstjenester rettet mot kompetanseinnvandrere som kommer til Oslo for å studere eller arbeide. Tjenester knyttet til ankomst, veiledning og karriere, og

tjenester knyttet til informasjon og velkomstkultur fremstår som fragmentert og lite samordnet. Det er behov for kvalitativt bedre tjenester på alle områder. Og det er behov for styrket samarbeid og bedre samordning mellom tjenester og tiltak.

Det anbefales derfor at Kunnskap Oslo følger opp konklusjoner og anbefalinger i denne rapporten i et hovedprosjekt. Hovedprosjektet bør ledes og driftes av Oslo kommune, og ha som oppgave å planlegge etableringen av Oslo International House i 2017, inkludert å

- finne egnede lokaler nær SUA på Grønland
- kontraktfeste deltakelse fra læresteder
- avklare andre aktørers bruk av husets åpne kontorlandskap og møterom
- utarbeide samarbeidsavtale med SUA
- etablere samarbeidsrelasjoner med hus med funksjon som møtested
- designe husets digitale informasjonsportal
- utarbeide modell for finansiering og drift
- gi innspill til beslutninger om flytting av tjenester i stat, kommune, universitet og høyskoler

Det anbefales at hovedprosjektet involverer aktører som er potensielle partnere i et internasjonalt hus, samt prosjektledelse med kunnskap om komplekse planleggingsprosesser.

Et internasjonalt hus i lokaler nær dagens SUA på Grønland vil kunne sikre et sømløst samarbeid mellom aktører og «one-stop-shop»-tjenester for ankomst, informasjon og veiledning. Huset vil da omfatte informasjonssenter (deler av konseptets første etasje) og kontorer for student og forskermobilitet (konseptets tredje etasje). Flyttes hele eller deler av eksisterende kommunale tjenester til huset, vil det kunne gi huset en felles digital informasjonsportal og funksjoner for promotering av Oslo som vertskapsby. På litt lenger sikt – avhengig av interesse – vil huset kunne omfatte kontorlandskap og møterom for relokaliseringstjenester, karriereveiledning og mangfoldskompetanse (konseptets andre etasje).

På denne måten kan huset vokse «organisk», mye likt tilblivelsen av International House Copenhagen som startet som servicetorg for nyankomne innvandrere i København, og kontorlokaler for HR-enheter fra Universitet i København og København Universitetssykehus.

Lokalisering i et næringsbygg nær SUA på Grønland vil gi huset begrensede muligheter til å fungere som møtested for sosiale nettverk og tilhørighet. Det foreslås derfor at løsninger for dette behovet søkes løst gjennom arbeidet med Oslo Host Program og et samarbeid mellom det internasjonale huset og steder med eksisterende møtestedsfunksjoner – som f.eks. Melahuset.

På denne måten kan huset knytte bånd til det flerkulturelle og kosmopolitiske Oslo, mye likt Global Expat Centre Stockholm.